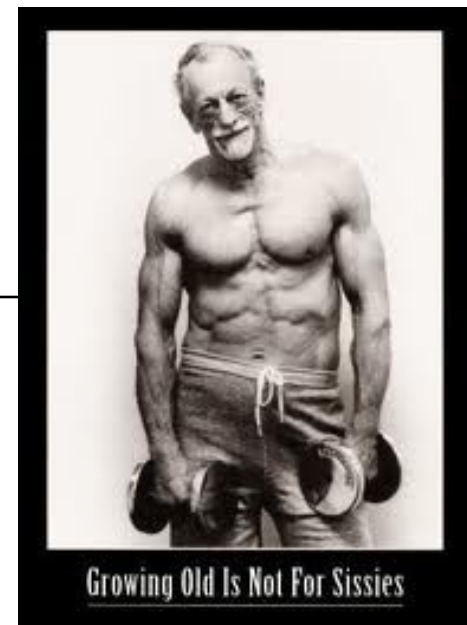

Styrketrening for hjertepasienter

Jostein Grimsmo, Ph.D
Avdelingsoverlege
Feiringklinikken

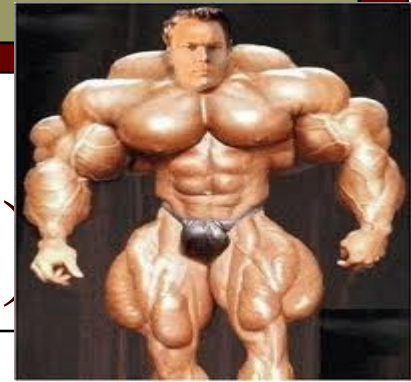
Hensikten med styrketrening

- Bedre muskulær styrke med tanke på å:
  - Bedre funksjon til å gjennomføre dagliglivets normale gjøremål (hindre muskelatrofi som følge av aldring, inaktivitet eller skade/ sykdom)
  - Tilstrekkelig muskulær styrke til å gjennomføre kondisjonstrening
  - Forebygge belastningsskader og hindre fall
  - Risikoreduksjon ved å bedre insulinsensitivitet, redusere blodtrykk og intraabdominal fettmasse
  - Bedre livskvalitet (psykososial velvære)

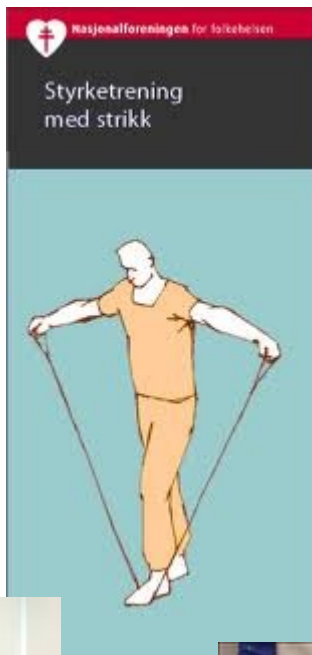
Risiko ved styrketrening (ST)

- Flere studier har vist at det ikke er noen negative effekter av bruk av styrketrening i hjerterehabilitering hos lavrisiko hjertepasienter med tilfredsstillende fysisk kapasitet (kondisjon) og bevart venstre ventrikkelfunksjon
- Sikkerhet ved RT hos de med nedsatt hjertefunksjon (hjertesvikt) er fortsatt lite beskrevet

Mange former for ST

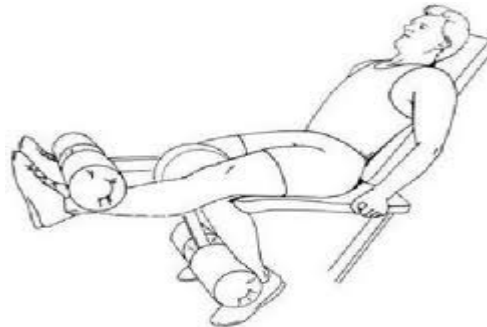

J Rehabil Med. 2011 Sep;43(9):800-7.

Clinical benefits of the addition of lower extremity low-intensity resistance muscle training to early aerobic endurance training intervention in patients with coronary artery disease: A randomized controlled trial.

Hansen D, Eijnde BO, Roelants M, Broekmans T, Rummens JL, Hensen K, Daniels A, Van Erum M, Bonn e K, Reyckers I, Alders T, Berger J, Dendale P.

Tidlig lavgradig styrketrening etter revaskularisering hos koronarpasienter

---

- Tidlig aerob trening, n = 30
- Tidlig aerob og styrketrening (bena), n = 18
- Utførte 18 (standard deviasjon 2) trenings-sesjoner (65% VO₂peak, for 40 min/sesjon). Kombigruppen utførte i tillegg styrketrening, i form av lavintensitet (12-20 repetisjoner maximum)

Resultater

Totalt 47 gjennomførte. HDL-kolesterol økte mer i kombinert-gruppen ($p < 0.05$), sammenlignet med aerob treningsgruppen. Maks O₂, ventilasjonsterskel, and muskelutførelse økte, samt steady-state respirasjonsratio (RER), and fettvevsmasse ble signifikant redusert ($p < 0.05$), uten forskjeller mellom gruppene ($p < 0.05$).

Konklusjon på studien

” In early aerobic endurance training intervention in patients with coronary artery disease, additional low-intensity resistance muscle training contributes to a greater increase in blood high-density lipid cholesterol content, and tends to affect lean tissue mass.”

Sier noe om at styrketrening har effekt på enkelte parametre. Undersøkelsen sier ingen ting om det mange lurer på i dag, nemlig dosering av styrketrening hos pasienter med hjertesykdom. Dette gjelder alle studier publisert så langt.

Generelle ST anbefalinger for koronarpasienter

Fra ”Aktivitetshåndbokens kapittel 26.

Koronarsykdom”. Dette er råd som til dels samsvarer med de råd som gis til friske.

ST for koronarpasienter (CAD)

Styrketrening	<ul style="list-style-type: none"> • 40–80 % av 1 RM** • 10–15 repetisjoner x 1–3	1–3 ganger/uke	8–10 øvelser
---------------	--	----------------	--------------

- **RM = Repetisjonsmaksimum. 1 RM tilsvarer den tyngste belastningen som kan løftes gjennom hele bevegelsesbanen kun én gang.

Forsiktighet ved ST ved CAD

Det er viktig å starte gradvis med lavere belastning og øke belastningen opp mot 70-80 % av hva som klares på 1 repetisjon (1 RM). I amerikanske anbefalinger (ACSM = American College of Sports Medicine) er det ikke anbefalt å utføre øvelser hvor hodet er lavere enn hjertet (som for eksempel benkpress med hodet ned eller sit-ups på skråbenk med hodet ned), da dette spesielt vil øke det intratorakale og abdominale trykket og dermed det arterielle blodtrykket i ugunstig grad.

Forsiktighet og effekt ved ST

Det er av samme grunn ikke anbefalt å presse maksimalt på de siste belastningene i en serie (og spesielt ikke tunge øvelser for overkroppen), men heller utføre 10-15 repetisjoner i hvert sett uten større problemer. Styrketrening er gunstig for å bedre den muskulære styrken for å kunne drive med kondisjonstrening og utføre muskelbelastende aktiviteter i for eksempel arbeidssammenheng.

ST ved Hjertesvikt

Absolutte kontraindikasjoner	Relative kontraindikasjoner
Progressiv forverring av treningstoleranse eller dyspné i hvile eller ved aktivitet de siste 3-5 dagene	≥ 1,8 kg vektøkning over de siste 1 til 3 dager
Signifikant iskemi ved lav belastning (<2 METS, ca 50 Watt)	Kontinuerlig eller intermitterende dobutamin- behandling
Ukontrollert diabetes	Redusert systolisk blodtrykk under trening
Akutt systemisk sykdom eller feber	NYHA-klasse IV
Nylig emboli eller tromboflebitt	Kompleks ventrikulær arytmi i hvile ellers som oppstår ved trening
Aktiv perikarditt eller myokarditt	Hvilepuls over 100 slag/min
Moderat til alvorlig aortastenose	Pre-ekisterende komorbidet som hindrer trening
Insuffisient klaffesykdom som krever operasjon	
Hjerteinfarkt de siste 3 uker	
Nylig oppstått atrieflimmer	

ST ved nedsatt hjertefunksjon

- ST kan trygt ble tilbudt pasienter tidlig etter et hjerteinfarkt med lett til moderat nedsatt hjertefunksjon
  - Det fører ikke til ugunstig remodelering (venstre ventrikkeldilatasjon) i løpet av 1 år
  - Dynamisk ST fører i motsetning til ved isometrisk styrketrening ikke til uproporsjonal stigning i hjertefrekvens og blodtrykk, og rate-trykk produktet forblir lavere enn ved sammenliknbar kondisjonstrening.

ST og sikkerhet ved hjertesvikt

- Noen få studier på kombinert aerob trening og ST har ikke vist negativ effekt på venstre ventrikkels systoliske funksjon eller på ugunstig remodelering

Schmid J-P et al. 2008

- Kun 1 studie som har sett på kun ST hos hjertesviktpasienter. Det ble ikke funnet negative konsekvenser

Savage PA et al. 2011

Effect of Resistance Training on Physical Disability in Chronic HF

---

1. Evnen til å utføre nødvendige daglige aktiviteter er betydelig redusert hos hjertesviktpasienter, som følge av redusert kondisjonsnivå og muskelsvakthet
2. ST er en effektiv intervensjon for å bedre styrke og direkte målt fysisk aktivitet hos hjertesviktpasienter.
3. Disse effektene er uavhengig av variasjon i kondisjonsnivå

Ikke øvelser med stor statisk belastning

- Som øker after-load vesentlig

Svakt eller manglende grunnlag
i litteraturen

Effekt av aerob og kombinert aerob og ST hos hjertesviktpasienter

---

Både aerob og kombinert trening er effektive intervensjoner for å forbedre treningstoleranse hos hjertepasienter som fullfører.

Kombinert trening er mer effektivt for å forbedre muskulær styrke, mens aerob trening er mest effektivt for å forbedre QoL

Hva sier Aktivitetshåndboken om ST for hjertesviktpasienter

- 40–80 % av 1 RM***
- – 2–3 ganger i uka 15–60 minutter per gang

***RM = repetisjonsmaksimum. 1 RM tilsvarer den største belastningen som kan løftes gjennom hele bevegelsesbanen kun én gang.

314 Aktivitetshåndboken Fysisk aktivitet i forebygging og behandling

Funksjonstester Muskelstyrke

Det finnes mange ulike apparater for å teste muskelstyrke, men dette kan like gjerne gjøres med enkle hjelpemidler. Det er ikke anbefalt å teste maksimalstyrke som fører til at pasientene må holde pusten (Valsalva manøver) (89).

316 Aktivitetshåndboken Fysisk aktivitet i forebygging og behandling

Praktisk gjennomføring av styrketrening

Styrketrening bør gjennomføres 2-3 ganger i uka, og bør bestå av 8-10 ulikeøvelser for ulike muskelgrupper. Det er vist at den største effekten av en øvelseoppnås i det første settet, derfor anbefales det å heller øke antallet øvelser (73).

Øvelsene bør velges ut i fra pasientens behov for styrke, men bør generelt beståav øvelser for strekkapparatet i beina, mage, rygg og overkropp.

ACUTE HEART FAILURE

New onset

Worsening of chronic heart failure

Correct non-CV and CV precipitating factors

Optimize pharmacological therapy

Yes

Contraindication to starting easy exercise / early mobilisation (Table 1) ?

No

Gradual mobilisation
Callisthenics training (Table 4)

Respiratory training (Table 4)

Resistance/ strength training of small muscle groups (Table 2)

Is patient progressing well ?
Stable weight, normal BP, ECG rate, rhythm.
Exclude new symptoms

Yes

Intolerance to / unstable after easy exercise / early mobilisation ?

No

Yes

Absolute or relative contra-indication to exercise training. (Table 1) ?

No

Functional evaluation

Cardiopulmonary exercise testing (CPET)

6-minute walking test (if CPET not available or not performed)

Selection of exercise training modality

Age

Concomitant diseases

Patient's leisure and/or working habits

Patient's preferences and abilities

Logistic restraints

Exercise training facilities and equipment

Table 3

Aerobic endurance

Interval

Resistance Strength

Respiratory

Tables 2 & 4

Individualised adaptation of prescription variables

Exercise session duration

Exercise session frequency

Exercise session intensity

Is patient progressing well ?
Stable weight, normal BP, ECG rate, rhythm ?
Exclude new symptoms.

Progress to home programme

Piepoli MF et al.; Exercise training in heart failure: from theory to practice. Eur Jour of Heart Failure: 2011

Konsensusdokument fra HFA og EACPR

Table 2 Minimum recommendations for the implementation of a resistance/strength training programme in CHF patients

---

- Step I - Pre-training To learn and practise the correct implementation, to learn perception, to improve intermuscular co-ordination
- Dynamic ,30% 1-RM. RPE , 12
- 5–10 reps x 2–3 training sessions per week,
- 1–3 circuits during each session
- Når fortrolig med øvelsene videre til neste trinn

Neste trinn 2

- Step II - Resistance/ endurance training
- To improve local aerobic endurance and intermuscular co-ordination
- Dynamic 30–40% 1-RM.
- RPE 12–13
- 12–25 reps x 2–3 sessions per week, 1 circuit per session
- Når fortrolig videre til neste trinn

Trinn 3

- Step III - Strength training. Muscle build-up training
- To increase muscle mass (hypertrophy), to improve intramuscular co-ordination
- Dynamic 40–60% 1-RM.
- RPE , 15
- 8–15 reps x 2–3 sessions per week, 1 circuit per session

Hvordan måle 1 RM

- Måling av 1 RM ikke egnet for hjertesviktpasienter, pga bruk av Valsalva manøver.
- Bør bruke en gradert stress-test: Treningsintensitet fastsettes på bakgrunn 10 repetisjoner som pasienten klarer uten bruk av bukpresse og uten symptomer.
- Belastning kan økes gradvis iht Borg skala, men ikke mer enn til Borg 15 hos de med moderat risiko.

Etterord – en lang vei å gå

- Dosering av styrketrening til forskjellige pasientgrupper? VET IKKE
  - Hva med spesielle grupper hjertepasienter som har ICD, CRT, pacemaker? VET IKKE
  - Hva med pasienter med medfødt hjertefeil? VET IKKE
  - Hva med pasienter med høyresvikt, pulmonal hypertensjon, vellykket operert klaff med suprakoronart aortagraft? VET IKKE
- Kanskje det viktigste som kan gjøres er å få flere til å delta og opprettholde fysisk trening inkludert styrketrening?? Vi VET at det er lav compliance!

TAKK for MEG for denne GANG

---

20 armhevinger
da dere

